

PREPORUKE ZA RAD SA DJECOM KOD KUĆE

Vaspitača koja radi sa grupom djece u Centru za rani rast i razvoj daje sljedeće preporuke:

Proljeće je godišnje doba koje nam donosi lijepo vrijeme, a samim tim to podrazumijeva boravak vani, sati provedeni u igri, šetnji i drugim vanjskim aktivnostima. Novonastala situacija nam to ne dozvoljava, aktuelni virus se širi, pa nam se preporučuje mirovanje kod kuće s najbližima. Kao u svakoj životnoj situaciji, mi smo djeci uzor i njihova sigurnost. Brinemo o njihovom stanju i osjećaju sigurnosti u ovim vanrednim situacijama. Na nama odraslima je da djeci olakšamo period adaptacije na novonastalu situaciju. Važno je ostati smiren, a to svakako nećete moći ukoliko konstantno pratite i čitate vijesti, tako da Vam preporučujem da informisanje ograničite kako ne bi došlo do povećanog straha, napetosti, brige, panike, što može negativno uticati na Vaše raspoloženje. Suština vaspitnog djelovanja jeste odnos, ljudska relacija, koja podrazumijeva vrijeme ispunjeno zajedničkim življenjem, usmjeravanim postupcima, bogatstvom odnosa i sadržaja.

Igra je prva manifestacija sposobnosti djeteta da sopstveno iskustvo pretvori u nešto zamišljeno i da svoju svijest upotrijebi na nov, jedinstven i stvaralački način. U igri dijete koristi svoju samostalnost, slobodu, sposobnosti, sva svoja dosadašnja iskustva, maštu, samo istražuje i otkriva različite mogućnosti, rješava probleme, usmjerava akciju na sebe i vodi igru, iskazuje i ispunjava svoje potrebe i ono što je u njemu svojstveno. Zadatak roditelja je da obezbijedi prijatnu atmosferu, koja doprinosi stvaranju opuštenosti, emocionalne sigurnosti, kao i pravilan odabir aktivnosti za svoje dijete.

Sada ću Vam predložiti nekoliko aktivnosti koje bi mogle Vašoj djeci kvalitetno da ispune vrijeme u toku ovako lijepih sunčanih dana koje moramo provesti kod kuće.

- Djeci je neophodno objasniti novonastalu situaciju, da u okruženju imamo grip koji je opasan za naše starije osobe u porodici, ali da je sada takva situacija da bez njihove pomoći nećemo moći „pobjeći“ od virusa. Ovdje možemo sve objasniti kroz igru. Reći im npr. da ako oni ne budu vodili računa o ličnoj higijeni „virus nas može posjetiti u našem domu“. Ako ne budu redovno prali ruke i umivali se postoji veća mogućnost da se zarazimo. Time „prebacujemo odgovornost“ na djecu. Osjećaće se važnim kako mogu pomoći u ovakvim situacijama. Zanimljiva ideja koja kruži društvenim mrežama je i to da je roditelj nacrtao djetetu virus na ruci i ako dovoljno puta bude prao ruke u toku dana virus će nestati. Možemo i zapisivati i takmičiti se ko je koliko puta oprao ruke, dodirnuo lice, oči, nos usta... Na kraju dana nećete moći da vjerujete kad vidite sreću na djetetovom licu odnosno kad vidi da je pobijedio. Pomoću ove aktivnosti djeca uče i djelove tijela, pokazujući ruke, noge, glavu lice, oči, nos, uši.. kada operu

ruke možemo pjevati pjesmicu „Zašto da se ruke peru?“. Čak i dok se dijete kupa na Vaš podsticaj neka imenuje djelove tijela koje prelazi sunđerom ili vrećicom za kupanje. Kroz ovu aktivnost takođe možemo naučiti dijete da uočava prostorne dimenzije, relacije i odnose, kao npr. prljave i čiste ruke, otvorena i zatvorena česma, veliki i mali peškir, veći tata-manji sin... pratite reakcije svog djeteta da vidite da li je ono razumjelo o čemu govorite, navodite ga na verbalnu ili neverbalnu komunikaciju.

- Svakog dana napravite redosljed dnevnih aktivnosti, objasnite ih djetetu, uključite ga da Vam pomogne (u skladu sa njegovim mogućnostima). Ličnim primjerom im pokažite da je svakodnevno obavljanje kućnih poslova veoma važan zadatak, a idealna je prilika da djeca to konačno usvoje, ako ne mogu da Vam pomognu, neka gledaju da raspemate krevet, brišete pod, perete suđe, spremate ručak, stavljate robu u mašinu, usisavate, pričajte im šta sve radite, navodite ih barem na verbalnu ili mimičku komunikaciju. Uposlite ih da Vam pomažu dok pripremate obroke, nek Vam dodaju ono što smatrate da mogu, „zaboravite“ staviti kašiku, a supu postavite da vidite da li će se sjetiti šta nedostaje. Ako Vam je dijete pomoglo, pa i ako nije dobro uradilo nešto što prvi put uradi nemojte ga kritikovati, ali na svom primjeru im pokažite kako treba, pa sledeći put Vi uradite pogrešno da vidite da li će Vas dijete ispraviti. Tako ćete ga kroz igru naučiti da određenu obavezu koliko može preuzima na sebe i da stvara kod sebe osjećaj odgovornosti. Možete napraviti zanimljivu igru na kraju aktivnosti.

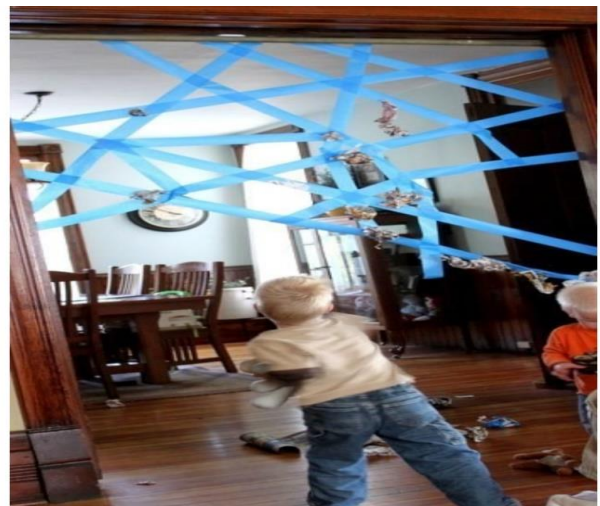

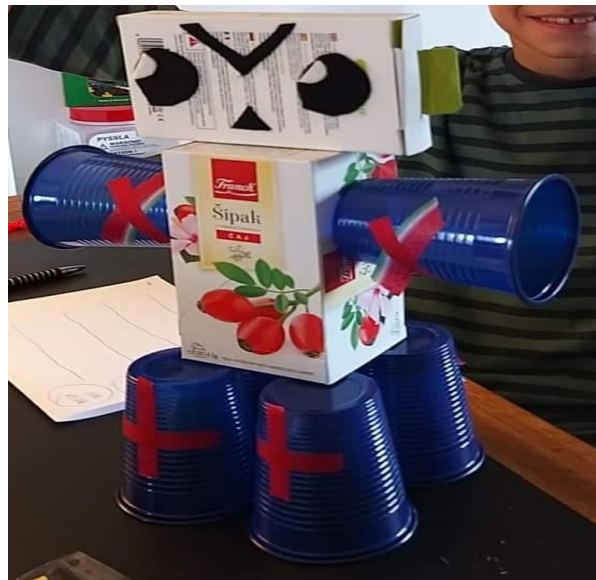
- Pored svakodnevnih aktivnosti u kući, takođe vježbajte i samostalno oblačenje, svlačenje, neka se potrudite da nađu svoju robicu, da znaju koji je njihov ormar, naravno, sve uz Vašu pomoć, naučite ih koje je njihovo mjesto za stolom, sada je idealna prilika za to, jer možda, dok ste radili nijeste mogli svi sjesti u istom vremenskom periodu da ručate, sada većina može, što je djetetu od velike važnosti. Razgovarajte sa djetetom, postavljajte mu pitanja, navodite ga na komunikaciju.

- **IGRE ULOGA** - su najznačajnije u ovom uzrastu, one imaju u sadržaju različite socijalne situacije kojima je dijete prisustvovalo ili je čulo za njih, kao npr. ponašanje roditelja, bake, deke, sestre, vaspitačice i njemu bliskih osoba, odnosi u porodici, različita pravila ponašanja, običaji...imitiranje raznih zanimanja s kojima su se susrela, „oživljavanje“ nekih njihovih iskustava... Dijete ovdje na stvaralački način otkriva sebe i svijet oko sebe, samostalno je, spontano, zainteresovano i ispunjeno. Bitno je podsticati i njegovati prirodnu radoznalost kod djece, razvoj perceptivnih i saznavnih sposobnosti djeteta, podsticati različite oblike mišljenja u zavisnosti od situacije (igre koju igraju). Obezbijedite djeci prijatnu atmosferu za dječiju igru, jer malo dijete treba da se spontano i slobodno igra, da ima dovoljan broj doživljaja i iskustava i indirektnih uzora.
- **IGRA OSJEĆANJA** - ova igra će djeci biti zanimljiva, nacrtajte im na običnim malim papirima razne smajlice (na jednom srećnog, na drugom tužnog, uzbuđenog, uplašenog, nasmijanog, pospanog, uplakanog...) ili koristite kartice ako ih imate. Objasnite djeci da možemo saznati kako se drugi osjećaju posmatrajući situaciju i njihovo ponašanje, naročito njihov izraz lica. Razgovarajte s djetetom, objasnite im šta znače, naučite ga da pravi grimase koje ste Vi nacrtali, na svom primjeru im pokažite, takmičite se ko će bolje, zavisno od mogućnosti djeteta razmislite da li treba da ih pustite da Vas pobijede, jer ako smatrate da mogu bolje ne dozvolite odmah da Vas pobijede, nego neka se potrude. Ako dijete nije verbalno, nek Vam to bude pomoć pri komunikaciji kada mu se nešto sviđa, kada ne voli određenu hranu, namjerno je ponudite da vidite da li je shvatio primjenu smajlica i tako će postepeno naučiti da da povratnu informaciju. Kartice mu možete dati da mu svakodnevno budu pri ruci, da Vam pokazuje pomoću njih ukoliko dijete nije verbalno, da vidi da ima zanimljiviji način od klimanja glavom. Možete izvesti i mali eksperiment s njima, potrebne su Vam bojice, da nacrtate na toalet papir razne grimase i posuda sa vodom. Kada preklopite grimase neće se vidjeti, ali kada ih skvasite, hoće. Pitajte dijete šta vidi i neka pokuša da napravi grimasu koja se oslikala u vodi.

- IGRA POLIGON - u ovoj igri se može djeci nacrtati ili oblijepiti selotejp trakom (bolje ako imate traku za krečenje) putokaz kuda djeca treba da prođu, označite kuda idu na jednoj nozi, kuda skaču, gdje treba puzati, šta treba preskočiti, stavite im negdje da rade čučanj, od papira izrežite djetetova stopala kako bi znali kojom nogom i gdje da zakorače, negdje stavite prstiće, da dijete ukoliko može hoda i na prstima, označite mu gdje treba da uzme loptu i da baci (iza sebe, lijevo, desno, ispred), označite negdje i da treba plastični tanjir ili knjigu na glavi da nosi, napravite im tobogan od kartona i „prolaz za spajdermena“. Na kraju igre im na neko mjesto stavite njihovog „novog prijatelja“ kojeg ste napravili od recikliranog materijala. Djeca ovom igrom razvijaju osjećaj za ravnotežu, spretnost u kretanju, formiranje pravilnog držanja tijela, usavršavanje osnovnih složenih motoričkih radnji: hodanje, puzanje, hodanje između prepreka, bacanje, guranje, kotrljanje, penjanje, kontrole pokreta. Takođe se podstiče razvoj pažnje, koncentracije, saradnje i samostalnosti.

- **TAJANSTVENA KUTIJA** - igra zvuči neobično, ali nije ništa što Vi ne možete napraviti kući. Uzmite neku kutiju, može i vreća ili čak neprovidna kesa. Stavite u njoj razne stvari od različitih materijala, npr. 2 male plišane igračke, metalnu, plastičnu i drvenu kašiku, staklenu pepeljaru ili čašu, vunu, manju knjigu, papir, zgužvani papir, lopticu, kockicu, nešto trouglasto... što budete kreativniji, igra će imati više smisla i biće zanimljivija. Dijete treba da ubaci ruku i opipa jednu igračku i da Vam objasni šta je dodirnuo, od čega je napravljeno, kojeg je oblika. Ovdje se podstiče senzorno-perceptivni razvoj, spontano dječije izražavanje govorom, podsticati dvosmjernu komunikaciju. Naravno neće sva djeca moći objasniti, ali nemojte biti lijeni, saslušajte ih, ako ne mogu reći ispitajte ih pa će Vam oni na neki način odgovoriti. Igra je veoma zanimljiva, samo Vam treba strpljenja i mašte.

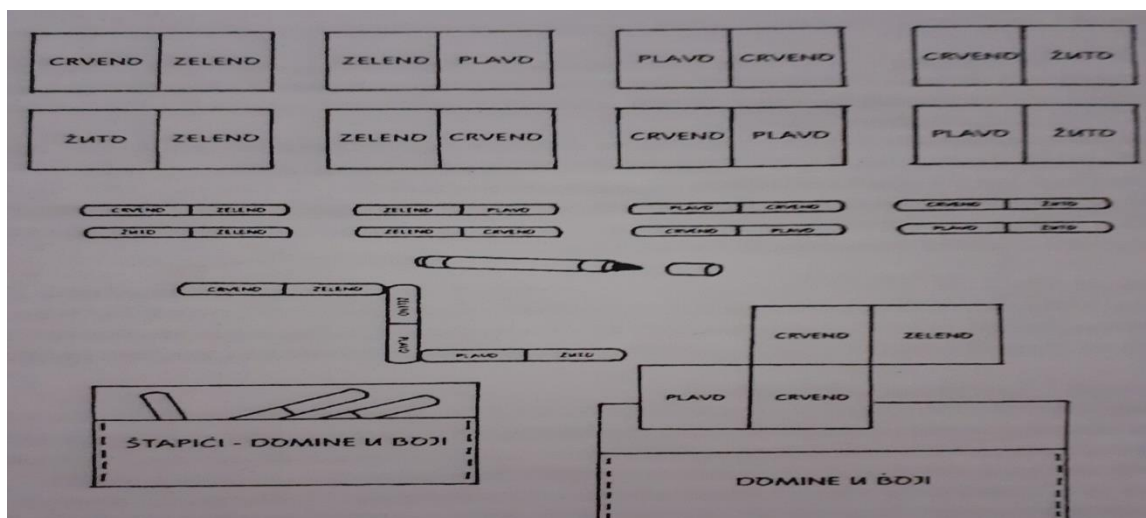

- **SLAGALICE** --- ako nijeste djetetu kupili slagalice, na papiru mu nacrtajte nešto ili neka ono nacrtano samo, dajte mu da što ljepše oboji, kada završi oblijepite crtež selotejp trakom sa jedne i druge strane (da duže traje), i izrežite je makazama na nekoliko djelova. Zatim dajte djetetu da je sastavi. Dijete će biti srećno jer je to njegov rad, a isto tako, ako vidi da nije dobro obojio, drugi put će se potruditi više. Ovdje dijete vježba finu motoriku, svoje vizuelne sposobnosti i zadovoljava dječiju potrebu za likovnim izražavanjem.

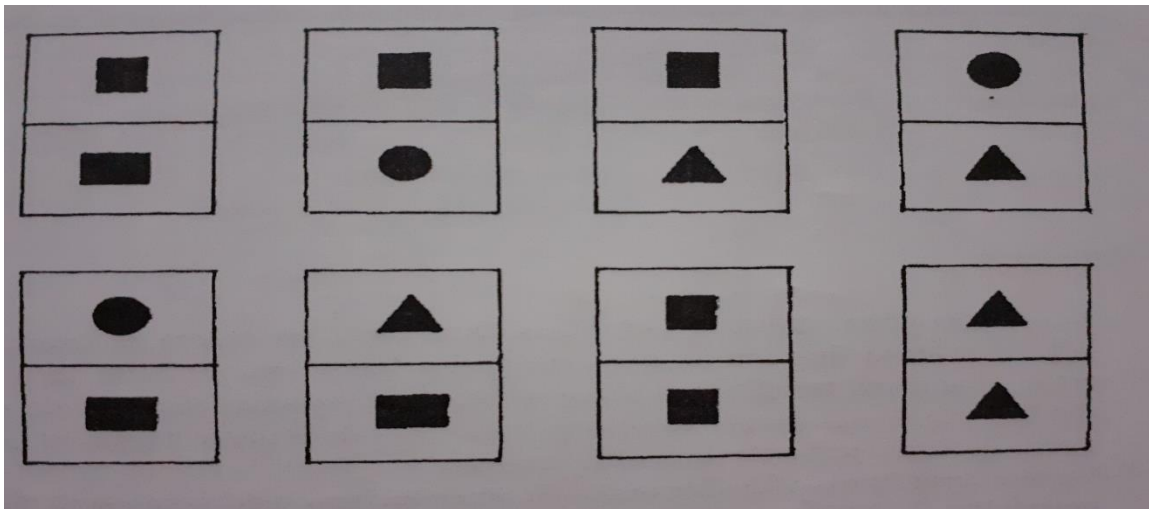
- **PRECRTAVAM** - na papiru nacrtajte broj ili slovo, ili neke oblike, u široj i 3,4 cm dubokoj posudi uspite pijesak, brašno, šećer. Dijete ima zadatak da prstom nacrtu u posudi isto što ste vi na papiru, nije teško, zabavno je. Naravno, ako dijete prospe, neka se potruži da samo očisti nered koji je napravio. Ovo je veoma zanimljiva igra učenja brojeva i slova na neobičan način. Sa djetetom takođe možemo igrati igru pisanja po leđima. Vi djetetu napišete neko slovo, broj ili znak (nekad je dovoljan i krug) i dijete treba da pogodi, zatim mijenjate strane pa neka dijete Vama piše. Ova aktivnost podstiče pažnju, koncentraciju i interakciju.

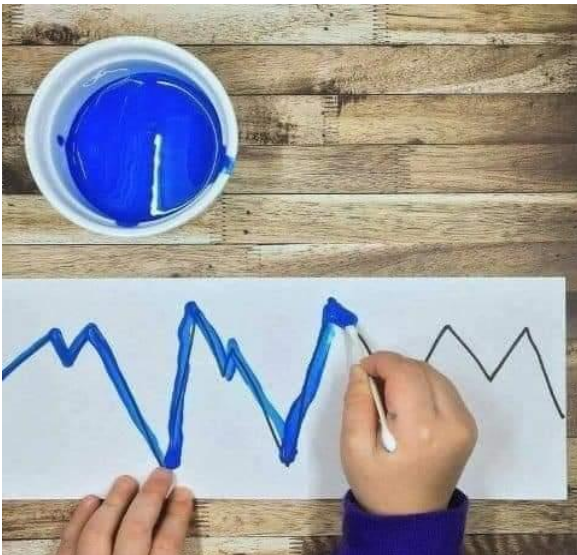
- **DOMINE U BOJI** - ovu igru takođe možete napraviti sami. Treba Vam 8 kartica od papira, svaku obojite pola jednom, a pola drugom bojom. Koristite crvenu, plavu, zelenu i žutu boju prema datoj šemi: crvena zelena, žuta zelena, zelena plava, zelena crvena, plava crvena, crvena plava, crvena žuta, plava žuta. Zadatak je da se spoje dvije iste strane boje. Ova igra od djece traži da posmatraju, uočavaju, upoređuju, određuju i nalaze iste boje.

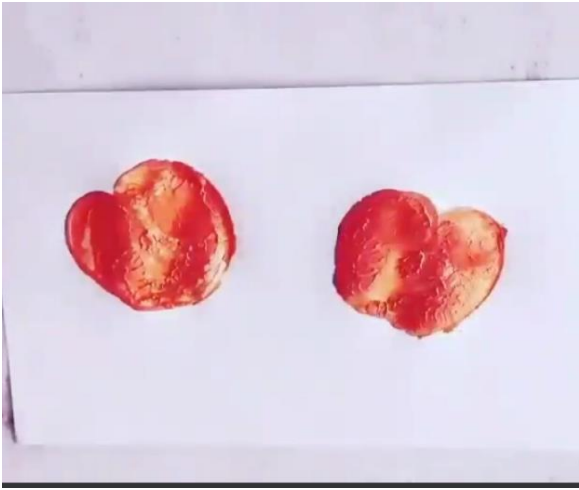

- **DOMINE SA GEOMETRIJSKIM OBLICIMA** - ova igra se pravi na isti način kao i predhodna, samo što umjesto boja, moramo nacrtati geometrijske oblike-kvadrat, pravougaonik, trougao i krug. Zadatak je isti kao u predhodnoj igri.

- **OTISKIVANJE** - za ovu igru Vam je potrebno: list, tempere, sunđer ili povrće... sunđere kao i krompir možete izdubiti i napraviti djetetu razne oblike, zatim im sipati temperu, dati da umoče i pritisnu na papir. Kada maknu sunđer vidjeće šta su otisnuli. Što budete kreativniji, igra će biti zanimljivija. Djeca takođe mogu za crtanje koristiti prste, štapiće za uši, razne četkice... dovoljno je da roditelji djeci stvore uslov za razvoj stvaralačke, kreativne ličnosti, kao i potrebu za ovim vidom izražavanja koji je djeci veoma bitan. Možete nacrtati šablone po kojima će djeca prstima bockati i time vježbati finu motoriku.

- **DOMAĆI PLASTELIN** - omiljena igra svoj djeci je svakako plastelin. Shodno novonastaloj situaciji, nijesmo svi u mogućnosti da kupimo količine koje bi bile dovoljne našoj djeci, zato ga možemo napraviti kod kuće, potrebno je: 1 šoljica brašna, 1 limuntus, 1 kašičica ulja, pola kašičice soli, 1 šoljica vrele vode, prehrambene boje po želji. Pomiješajte brašno, so i limunsku kiselinu mutilicom i polako ulivajte vodu, ulje i boju. Zatim kuvajte jedan minut, istresite smjesu i premijesite dok smjesa ne postane glatka. Dodajte djeci razne modlice, čaše, oklagiju, oblike za rad. Ova igra djecu prije svega smiruje, razvija finu motoriku, podstiče kreativnost i maštu, razvija koordinaciju oko-ruka, razvija govor, podstičite djecu da vam pričaju šta rade. Pružanjem raznih oblika kojim dijete manipuliše, dovodi do igre sortiranja, brojanja, upoređivanja, i to sve bez ikakvog pritiska i uz mnogo volje. Kada god iscrpите ideje za igru i ostale igračke, imajte ovo tijesto uvijek u frižideru.

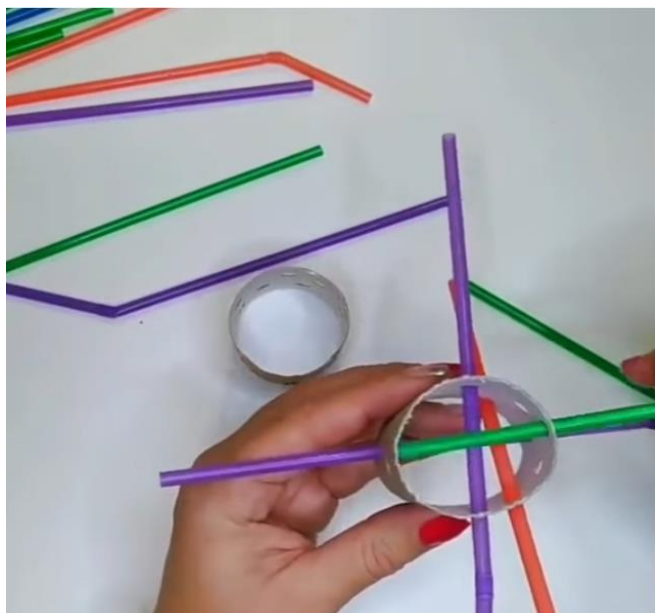
- **MUZIČKI INSTRUMENTI** - u plastične flaše, staklene tegle i metalne limenke stavite isti materijal, npr. pirinač, zrna žita, spajalice za papir, sitni kamenčići, dugmad, sjemenke... ovo je vježba koja pomaže djeci da razlikuju zvukove, djeca izoštravaju auditivne sposobnosti dok pokušavaju ustanoviti razliku zvukova. Dajte im metalne i drvene kašike, metalne, drvene i plastične posude nek lupaju i pronalaze određene zvukove. Pustite im muziku! Muzičke istraživačke igre omogućuju da djeca manipulišu, eksperimentišu, različitim predmetima i sredstvima pri otkrivanju i dobijanju zvuka. Za istraživačke igre potrebno je obezbijediti mnoštvo sredstava i odgovarajuće strukturirati sredinu koja će podsticati dječiju

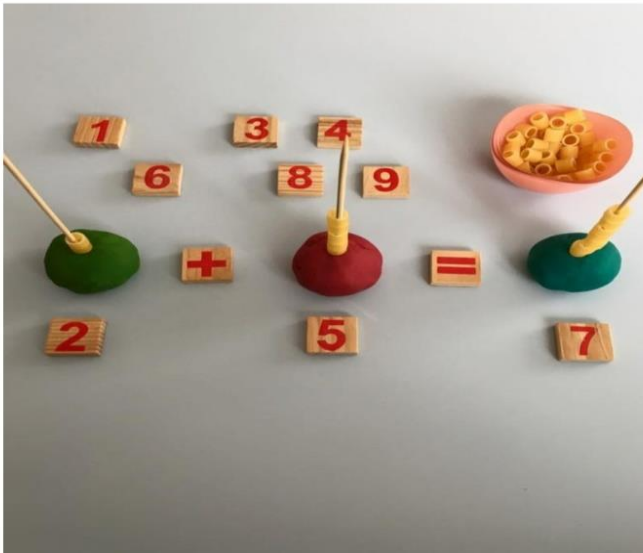

kreativnost. Roditelj mora voditi računa da muzika bude svakodnevno prisutna u životu djece, smišlja sadržaje za muzička interesovanja i obogaćuje ga, podržavaa i slijedi inicijativu djece u muzičkim aktivnostima.

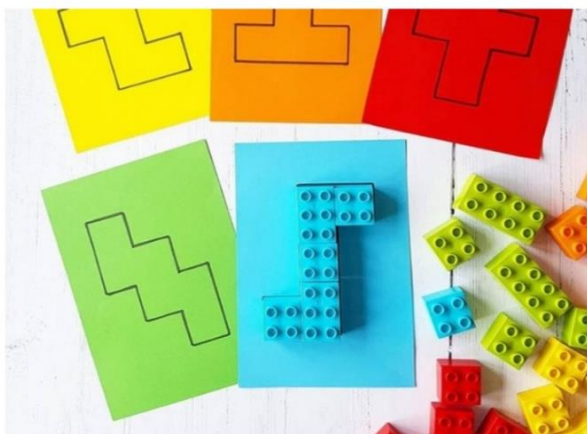

- NIZANJE I PROVLAČENJE - u ovoj igri upotrebljavamo slamčice, perlice, dugmad, štipavice, napunjene čarapice, makarone i druge malie predmete po Vašoj želji. Njihovo nizanje je aktivnost koja razvija finu motoriku i povećava koncentraciju. Ovi sitni predmeti pomažu i za klasifikaciju prema obliku, boji itd. Djeca manipulišu predmetima, klasifikuju ih, stvaraju grupe od pojedinih predmeta, mogu brojati, vježbati fino motoriku. Roditelji u ovoj igri samo treba da obezbijede djeci što veći izbor materijala I sredstava.

- **GRADIMO KOCKAMA PREMA DATOM MODELU** - Osposobljavamo dijete da pravi nešto od kockica po datom modelu; na početku uradimo mi, a nakon što dijete nauči, samo će moći da napravi zadati model čak i na osnovu fotografije. Najprije nađemo oblik koji ima istu boju kao kockica, zatim pravimo model sa dvije kockice u 3D), pa sa tri kockice, a onda sa djelovima koji imaju različite forme, otežavajući postepeno dati zadatak. Oblik možemo i nacrtati pa dati djetetu po šablonu da radi.

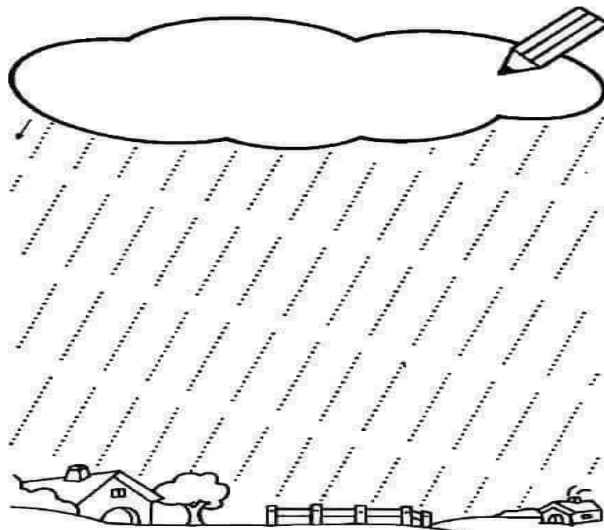
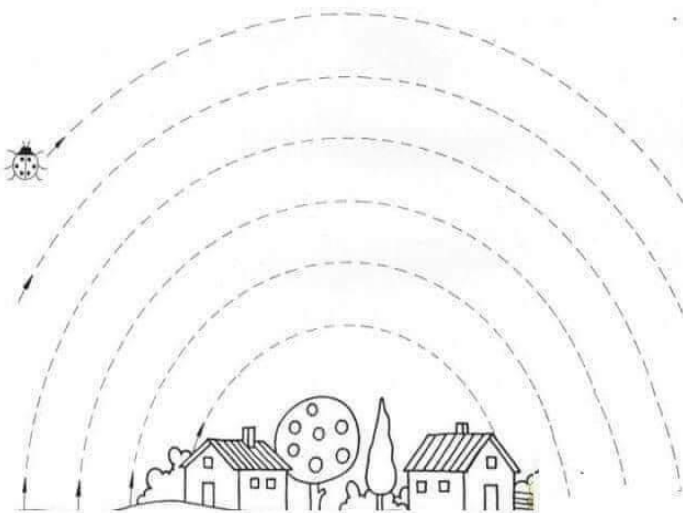
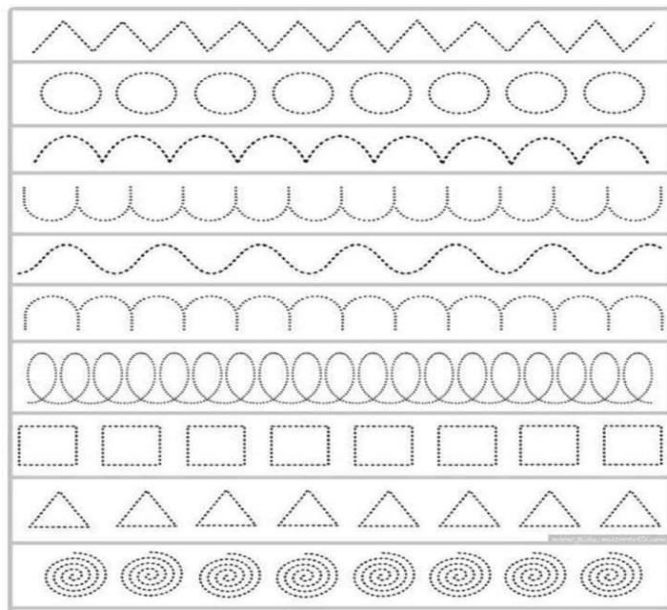
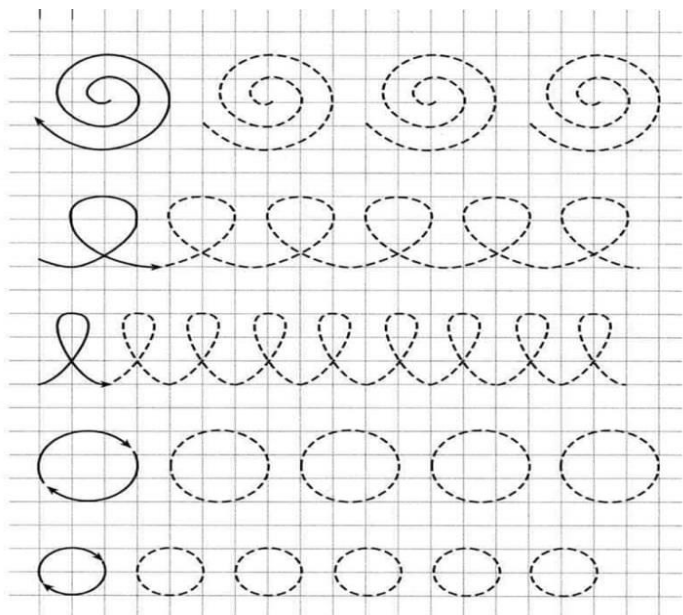
- **SJECKANJE MAKAZAMA** - dajte djetetu makazice (budite uz njega naravno) i nacrtajte mu nekoliko zanimljivih šablona i dajte mu da sjecka, reže. Ovdje djeca vježbaju uspostavljane kontrole pokreta, pažnju, odgovornost da se ne povrijede-samokontrola.

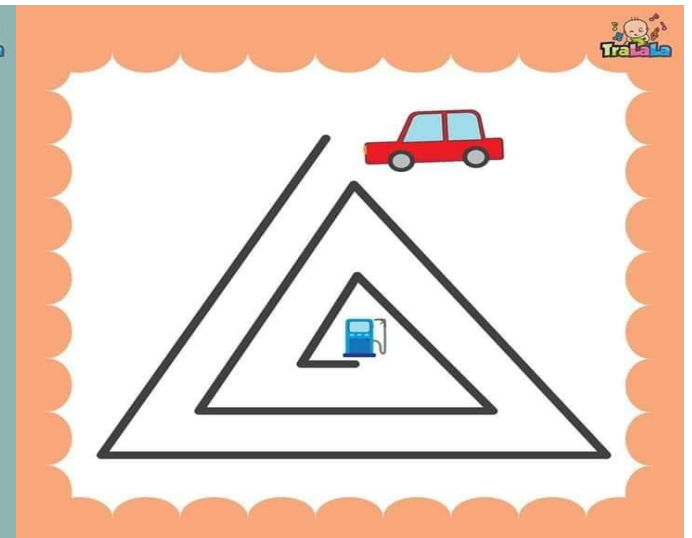
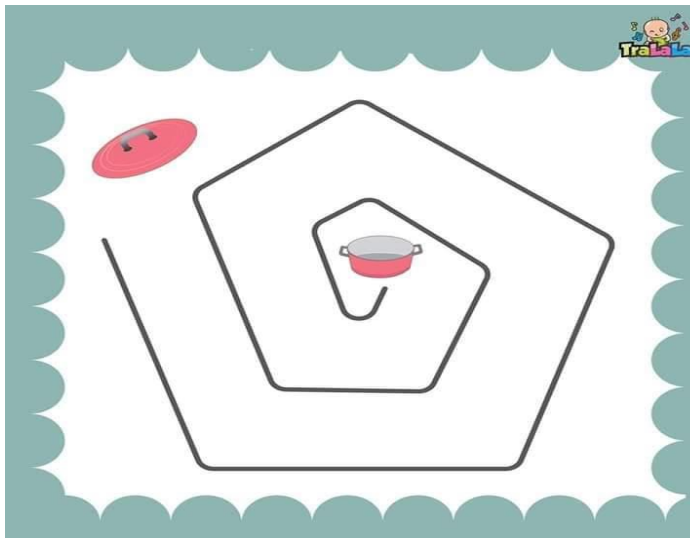

- **BADMINTON** - zalijepite drvene štapiće na plastične tanjire, dajte djeci da naduvaju balone i zabava može da počne. Djeca ovdje vježbaju razvoj brzine, spretnosti i koordinacije.

- VJEŽBE GRAFOMOTORIKE---grafomotorika je sposobnost pisanja koja nam je veoma važna. Glavni preduslov za razvoj grafomotorike je fina motorika. S obzirom da mnogi od nas nijesu u situaciji da idu da kopiraju radne listiće, ovdje ću Vam predložiti neke koje možete kući sami nacrtati Vašem djetetu. Možda budete i kreativniji od mene, potrudite se.

- VJEŽBE GOVORNIH ORGANA - Disanje na nos, imitiranje pokreta žvakanja, jako otvaranje usta i snažno stezanje usana, naizmjenično, pokretanje donje vilice lijevo-desno, pućenje usana, poljubac, imitiranje sisanja, usisavanje usana, grickanje donje usne, isturanje i uvlačenje jezika, širenje vrha jezika i skupljanje u oštar vrh, dodirivanje donje i gornje usne vrhom jezika, „pranje zubića“. Gutanje tečnosti kroz cjevčicu, duvanje u trubu, pištaljku, naduvavanje balona, papirnih kesa, pravljenje mjehurića od sapunice. Duvanje vode kroz cjevčice. Duvanje papirića. Gašenje šterike ili šibice. Imitiranje zvuka motora BRM; BRMMM. Punjenje obraza vazduhom, naizmjenično, jednog pa drugog obraza. Grgotanje vode. Usisavanje i izduvavanje vazduha. Upotrebljavamo slamčicu kako bi pili vodu ili sok. Ovo je dobra aktivnost za jezik i obraze jer zahtijeva dobro osnaženu oralnu motoriku. Naduvamo obraze držeći zatvorena usta. Zatim naduvamo jedan obraz, pa drugi, onda oba i tako ponavljamo. Napučimo gornju usnu, zadim donju i to ponavljamo. Uvučemo obraz prema unutra držeći usne u formi poljupca. Uputimo širok osmijeh. Zatim se opustimo, i to ponovimo nekoliko puta. Izgovaramo samoglasnik “oooo” držeći usne zaobljeno, zatim samoglasnik “eeee” i potom kombinujemo oba “ooo – eee”. Izgovaramo “oooo” i pomjeramo vilicu gore – dolje, duvamo mjehuriće od sapunice. Izgovaramo npr. “paah” akcentujući, izgovaramo: “la la la la la” bez pokretanja vilice, već samo vrhom jezika. Napravimo kratku pauzu, pa ponovimo, postavimo jezik ispred zuba gornje vilice i držimo tako najduže što se može. Gutamo kada je to neophodno i nastavljamo ponovo vježbu do 3 minuta, postavimo jezik ispred zuba i iza zuba nekoliko puta. Praktikuemo vježbanje izgovaranja glasova kao sto su “t-t-t-t-t-t” ,”n-n-n-n-n-nn”, “d-d-d-d-d” ili ih po mogućnosti kombinujemo, imitiramo

žabu - Spojimo jezik sa nepcem i otpustimo, i to vježbamo do 25 puta. Ližemo lizalicu, stavimo malo krema/šećera ili nešto drugo detetu na usne i tražimo od njega da to poliže. Možemo sjesti sa djetetom ispred ogledala i ispitivati ga šta vidi, na ovaj način djeca izgovaraju riječi, pokazuju djelove tijela, podstiče se koncentracija, vježba muskulature lica, a mimika je svakako zabavna i interesantna djeci(još ako im date kartice sa osjećanjima da prave razne grimase).

Kod svih ovih aktivnosti sa djecom razvija se njihov socio-emocionalni, kognitivni i motorički razvoj. Posmatrajte, uočavajte, tumačite jezičke signale Vaše djece, uz zahtjev da svoj govor dopune, pojasne i artikulišu. Pričajte djeci ukoliko ona nijesu verbalna, objašnjavajte im, dajte im priliku da se stvori neki vid komunikacije, da dobijete neku povratnu informaciju da su usvojili nešto što Vama možda djeluje kao obična svakodnevna aktivnost, njima vjerujte puno znači. ovo su neke od dječijih aktivnosti koje možete izvoditi kući sa svojom djecom..ne zaboravite...

Dragi roditelji, morate biti kreatori prijatne atmosfere za Vaše dijete i povoljne socio-emocionalne klime, time ćete doprinijeti stvaranju opuštenosti, emocionalne sigurnosti, kao i mogućnosti za bogate i raznovrsne socijalne interakcije i komunikacije. Nadam se da će Vam ove preporuke olakšati boravak u kući. Čuvajte sebe i Vaše najdraže!!!